

ES MENURQUÍ

MISCELANEE DE LITERETURE, CIÈNCIES Y ARTS

Redecció y Edministreció
Bestió, n.º 13.

Nombre suéltu, 5 céntims de pte.
Id. etressad, 10 id.

UNE VISITE NO ESPERADE

Un d'equests dies pessads, y cuant més enfeinads estauem, pensant com u feriem per fe quèbrer tots ets escrits rebuds, qui éren molts, en equest present nombre, se presentá e se redecció d' ES MENURQUÍ, devés les tres des decapvéspre, un Seño d' influèncie, demenant per en Tèquine, Directó d' es periòdic. Equest se presente y equell li diu emigablemènt:

—Estimad Directó: vustê ha de fêr de modu y menère que cèssi, cuant més prést milló, se miscelánee que publique!

—Per quin mütü?—li demane es Directó.

—Jò li esplicueré: vustê y es demés de se séue cumpeñie se van prupusar fêr un ensay d' escriurer es menurquí exí còm el perlam evuy die y han dunad e lhum equest pepé, quesualmènt e une uquesió en que ses pessions están molt eczeltades. Epesar de dir vustês qu 'es séu periòdic es puremènt literari y sense culó pulític ni religios (còm deu esser trectant des lenguatje, perque tant pòd interessar e nes lliberals, còm e nes cunservedós, còm e tete caste de gènt) es cuntrarís no u han cregud d' equeste menère y totdune li han seltad demunt, primé es *Vigie quetòlic* de Ciutedèlle, despues *La Roqueta* de Palme de Mellòrque y ultimemènt *Es Mehunés* d' equeste ciudad, qui tembè s' enumene quetòlic. Còm s' etae ha estad bruscu y bestant impròpi de persones qui se diuen cristianes ò quetòliques, hé vist en setisfecció es mòdu decuros, sensat y velént en que vustés s' han defensad, sense esfrelimitarsê ni surtir des quemí que s' hevien prupusad. Però

are, qui han cunseguid ja lu que vulien y es cuntrarís perex que callen, creg que lu milló que pòden fèr es retirarsè fins une uquessió millore; perque betellar totsòls y sense que ningú els ejudi ni prengui se séue part, no pòd enar de ningune de ses menéres. Vustes s' han defensad admirablement còntre es tres periòdics, qui han surtid còm e lleons, erres-trant tot es séu pertid y talvegade influint devall devall perque no'ls epoin es des pertid de vustés metéxus, fent véurer qu' es periòdic es dulént y que vòl impusar e tutòm ses sèues ductrines, quant quebalmént es el revés y son élls qui s' han vulgud impusar e n' ES MENURQUÍ per desecreditarló y tirar-ló bax, dient lu que no es. Per cunsecuént, no siguin temeraris, u déxin tot en bande y se demòstrin generosus.

Es Directò cride totdunc en Pòc-Cervéll y li diu:—Tòque se quempane gròsse, e fi de que debaxi tutòm.

En Pòc-Cérvell cumense e fèr dinc danc y vénen deprésse ets altres culeburedos, sense feltarni ningun. Exí qu' están reunids, els esplique es Directó lu qu' equell Seño li hevie referid y se pòssen tots cap baix per reflecshinar.

—Bén mirad, cuntinue es Seño d' influéncie, vustes s' han pusad en molt bòn llòc; però, còm hè edvertid e nes Directó, per cap estil els e cunvé ser temeraris. Menòrque es une ille petite, espusade e moltes vicissituds; y, còm altres vegades, torne enar evuy un pòc capevall. Es pòrt, vustes ja 'l veuen, es barcus de vepor l' han mòrt; perque emb un tempural, còm pòden pèndrer se direcció que vòlen, se redòssen derrère un mal cap ò e une petite cale y no necessiten tan frequétemént de s' eussili d' equest femos refugi, qui ántes sèmpre sulie estar ple de barcus de vele perticulás y d' escuadres de diferétes necions. Ses cunquistes qu' hevien cunseguid es mehunesus en benefici des peís y e fòrse de molts de trebais y dificultads, en s' ubjécte de tenir un bòn nom y representeció, s' envan tembé une derrère s' altre. De mòdu que ja no tenim ni *s'escòle de máutique*, que prucuren cunsevar e Mellòrque, y ére une gran surtide per se nòstre juventud; ni *se junte principal de senidad*, qui vigilaue es nòstru *leteretu* quant i hevie melelties cuntegioses; ni es *dressenal*

qui evuy no cunstruex emberquecions de cap caste; ni es *Subgubèrn*, qui ére e nes ram civil lu que son es Gubèrn militar y es Bisbat e nes séus; ni moltes altres còses qui mus dauen vide, impurtancie y enimeció. Sols cunservam, perque perque si, es Guvernedó militar, el Bisbe, s' Institud y se Delegueció. Per lu tant, ja que molt s' envá de quenelete, déxin enar tembé es llenguatje y non parlin més per are, puèstu que sòls i han pres part es cuntrarís per etecarló. Ralli cada cual còm vulgui y escrigui cade u de se menére que li doni le gane; vustés mengin y beguin si' n ténen, y no 's pòsin maldecaps, que còm vendrá e s' estrêñer tots mus murirem y no val le péne d' enar còntre se currènt del die, qui sòls Déu sab eont mus cunduirá.

—Que i diuen vustes e n' essò?—pregunte es Directó.

—Nòltras, respòn en Pòque Tudòsse, no tenim es llenguatje menurquí e mòs ni tempòc fermad, no l' hem inventad ni trectad d' impusarló e ningú, per lu tant no 'l podem dexar enar ni emullarló. Lu que nòltras hem fèt y ferem, será seguir se metéxe rute, escrivintló exí còm el perlam y no de se menére que vòlen es qui no mus donen cap réGGLE per ependrel còm currepòn; puis veim qu' es més fácil, e se nòstre usanse, y qu' es qui mus critiquen mus han entès perféctement, e pesar de no estar ecustumads e lletjirlo de tal mòdu. No obstant, si creuen qu' hem de quellar per are, quellarem.

—Res té d' estrañ, li emòlle en Muscart, qu' es nòstrus pertidaris no i hagin pres une part tan active còm es cuntrarís. En primé llòg, perque han vist que nòltras mus sebiem ventar bé ses mosques; y despues, perque es qui mus etaquen han prucurad descreditarmos tant còm han pugud, e fi de que no s' interessassin en se nòstre defènsa. Han dit qu' es nòstru llenguatje es bárberu; y per prubaró, molt lluñ de trectar de cunvéncer, mus han insultad, fèntmos une guèrre més bárbera encare, que es lu que sòlen usar es qui no ténen pròu reons per defensarse. Però si vustés tróben qu' hem de bátrer ferru fret, estig cunforme en retirarmè.

—Jò sent molt—diu en Pòc-cervell—hevermé de retirá are que, gracias e nes nòstrus cuntrarís, m'he fet pupular; però si

Menòrque ha d'ènar capevall, y se discussió des nòstru llenguatge, còm diuen vustés, ha de servir mestòst per encéndrer ses pessions, e se case falte gént; y exuxí m'evitarè que, despues des quelifiquetius que m'han pusad, m'efigin es d'incendiari.

—Gréu me sab, eñedex en Gambe, qu' es periòdic no tiri endevant are qu'heviem guñad; però, si tròben que s'ensay es suficiént y qu' ha dunat bòn resultat, podem equebar emb equest nombre sèt y heurem fét s'espliqueció des sèt pecads murtals.

—Si en lloc d' edressar hem de tòrcer, rep'ique en Que'ápet, fòre.

—Idò, señó, cunclòu es Directó, en viste de que tots están cunformes y de qu' es cuntraris res ténen ja que dirmos, quéde suprimid equest periòdic y setisfét es séu desitj.

—Per bé de tots, cuntéste equell señó d' influencie, els e don mil gracias; perque vetj qu' hé trubad en vustes ses persones de judici qu' esperaue, retirantmè setisfét y desitjant qu' erribi une uquesió en qu' els pugui servir.

Y despues des cumpliments de rúbrique, se retirá es nòstru visitant.

Per lu tant, epreciads lectós, féte se primère quempañe, hem equebad per es presént se nòstre missió; essent equest nombre es derré que surtirá, si Deu no dispòn altre còse.

ES MENURQUÍ.

E S' ESTUDIANT D' ES MEHUNES

Si tròbes qu' es molt milló
 Qu' en llòg d' escriurer *Mehó*
 U pusem sèmpre e l' entigue
 Y dets uis llevem se bigue
 Des qui feis d'escrupulosus,
 Pudem esser generosus
 Dunant un pas etrevid.

Imiterem e *Medrid*

Qui, per no dir *medridéñus*,

Son es séus fis *medriléñus*.

Y còm e *London ó Londres*,
Si emb es nòm no t' etulóndres;
Puis tempòc son *lundundresus*
Es fis, sino *lundunesus*.

Fént còm ells une escepció,
Pudem escriurer *Mahó*;
Y en llòg ds dir mahonesus
Pusar mestóst *mehunesus*,
Qui no mus *afrontará*
Encare que u diguem clá.

F.

UN RETRATTU

Cèrt subjècte va enar une vegade e ca un pintó, perque li fés es séu retrattu: es pintó i va cunsentir, esmerantse tot lu pussibble per trèurel bé; y cuant el tengué equebad, equell subjècte, s'el mire de cap e pèus, per devant y per derrère, de tòrt y de trevés, y diu e nes pintó que no'l vòl perque no li semble.

Es pintó, cumprenént qu' ellò ére une estucie de mal querácter, qui prueníe de s'evericie ò des quepritxu des qui l'hevie fét fér, no replique, y cuant equell s'envá hever enad pinte devant es retrattu uns grellads de fèrru, escriu bax *per lladre* y el pòse en púbblíc.

Es retrattu ére tant perescud e s'uriginal, que tutòm qui s' el miraue el cunexíe y dee: "Essò es fulanu qui está dins se presó per lladre."

Se va mòurer tal escándul, que s' interessad, veént lu que pessaue, s' envá e cas pintó y li diu:

—¿Còm ha tengud vustê tant d' etrevimént de pintarme de se menére que u ha fét?

—¿No pretén vustê, li respòn es pintó, qu' es retrattu no li semble?

—Es ve; però vustê ha ebusad y m' ha fet une feluníe.

—Res de tot essò: ja que no li semble, el vuy vèndrer per no pèdrer es méu trebay.

—Idò téngui, vatequí s' unse en qu' estauem cuntrec-tads.

—¿Ah, no señó, no! Jò i he fèt mes feine y l' he pusad exí per guñarí.

—¿Qu' es qu' en vòl are?

—Dues unses.

Y equell subjécte, qui s' hevie purtad tant malemènt emb es pintó, va destecar ses dues unses per endursen es retrattu y no estar més estone e le vergoñe.

Une còse perescude ha sutseid emb es nòstru llenguatje. ES MENURQUI ha trettad de retrettarló, lu milló qu' ha pugud, tal còm el perlam en el die; y en llòg d'un, son tres es qui han surtid, escrivint que no li semble.

Escusam es cumentaris.

F. P.

EPITAFI

trèt malemènt en jui per *Es Mehunes*, es die 18 de Juriòl d' equest añ, diènt qu' esperaue de s' ilustreció des quepe-llá, no durás gaire dies dins es Cementèri quetòlic de Mehó.

Equi jèu en Bèp Capelle,
 Qui va ser s'enterredó:
 E molts va enterrar, creisó;
 Y are se tère l' esbrèlle.
 Va ser quesad tres vegades,

Vuit fis tembé va tenir
 Y devuit aïns va servir,
 Quedant cégu y mans perades.

Die quetorze d' Egost
 Mil vuit cénts vuitante y nòu
 Va murir: des clòt no's mòu,
 Cuant ántes ére un llegost.

Visquè sixante cinc aïns
 Y ére hòmu per viurèn més;
 Perô, le môrt, d' un revés,
 Li va curar tots es dañs.

Y heurá qui emb exó s' egafi?
 En Jaume es séu fi petit,
 Qui equí l' ha sustitud,
 Li pòse equest epitafi.

Esculpide demunt se pédre tan lecônique biugrefie, es quepellá des cementèri no va trubar res qui desdigués y permeté fos cutlucade e nes nitxu currepument; però *Es Mehunes* des 24 des metéx Juriòl d' equest añ, féntne un arme de pertid còntre ES MENURQUÍ, mus fa sêbrer que dit quepellá l' ha féte esburrar.

Preguntam nòltrus are: cuant i va hever més bòn criteri ò mes bòn sentid cumú, d' equell de que mus parle *Es Mehunes*, ántes ò despues? Cuant se permeté púsar se pédre ò cuant le féren llevar?

CURRESPONDÈNCIE

Señós *Fuet, S. B., L. S., R. C., Piquepòrt, O. P. Q., M. Mòll, K. T. Q. Menu, P. Espinacs y J. C.*

Molt señós méus:

Are qui heventsè equebad se pulémique que susteniem, creem pudèr insertar es trebais de vustès, que tante estone

fa van enviar, mus veim ubbligads e demanarlis que dispen-
sin si no n' ha surtid cap délls perque còm veurán per
equest metex nombre, cessam, per are, de publicar Es
MENURQUÍ.

Y en se cunfianse de que mus dispensarán y de que pes-
serán per se redecció e dispòndrer de dits trebais, se des-
pedex de vustês en nòm des redectós es directó

J. TÉQUINE.

E nes señós Directós y redectós des periódics lucals y
de fòre qui mus han seludad y visitad se nostre redecció:

Escusant tote espliqueció, perque e un' altre part ja u
deim, de ses causes que mus ubbliguen e retirarmós, mus
despedim, per are, de vustês, dunantlis gracias per ses
seues etencions.

Se Redecció.

HUMURADE

Es qui se fique en pulítique
ó en religió, pudrá errar;
però segons mus fan vèurer
alguns *eutors celebrats*,
èrre més qui done faves
e ne qui no té quexals.

Pòc-Cervell.

Sulució

*e se Semblanse d' es nombre 6, presentade per le señurete
M. de la C. V.*

En que menetje caxes.

Imprénte de B. Fábregues, Querré Nou, 25.

